

MIGRÁCIÓS SZEMLE

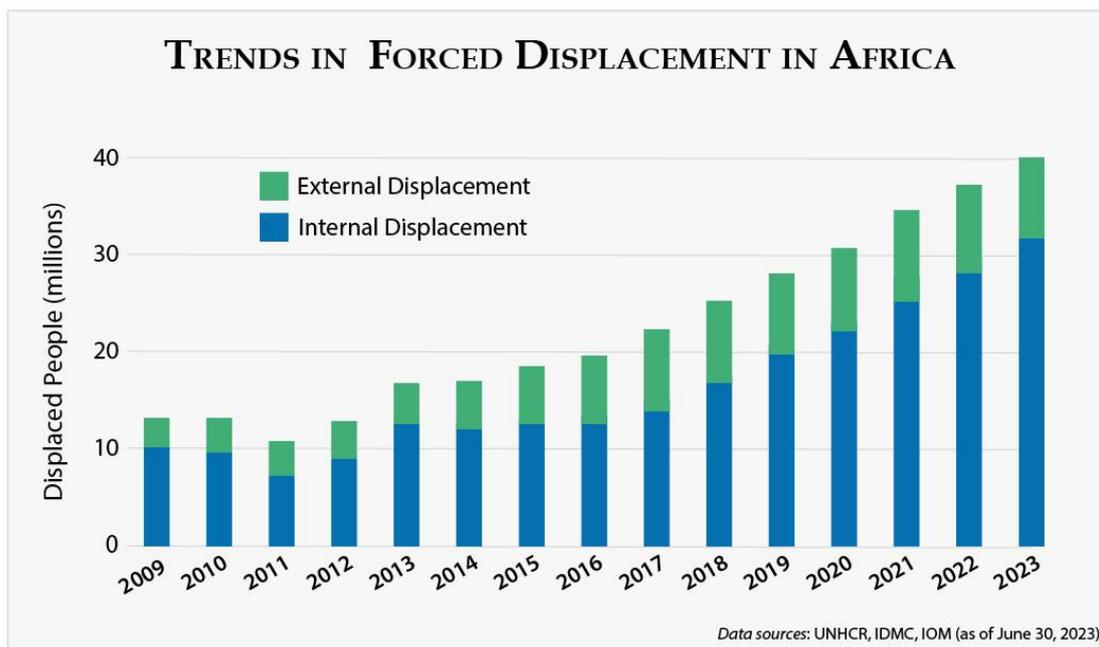
Újabb rekord: több mint 40 millió afrikai kényszerül lakóhelyének elhagyására konfliktus miatt

Töretlenül emelkedik a lakóhelyüket kényszer miatt elhagyók (belső és nemzetközi menekültek, menedékkérők) száma Afrikában: jelenleg több mint 40,4 millió fő él az eredeti lakóhelyétől távol. 77%-uk belső menekült, tehát jellemzően először saját hazájukon belül keresnek menedéket. Azok pedig, akik elhagyják származási országukat, döntő többségében a szomszédos államokban vagy Afrika más térségeiben találnak új otthonra. Csak tavaly 3,2 millió fővel nőtt az elvándorlók száma – ez 13%-os növekedést jelent a korábbi évhez képest. A leginkább érintett országok Szudán, a Kongói Demokratikus Köztársaság, Szomália és Dél-Szudán voltak. A statisztikai adatokból az rajzolódik ki, hogy folytatódik a 2011 óta megfigyelhető, megállíthatatlanul növekvő tendencia a kényszerű lakóhelyelhagyások kapcsán.

Forrás: [African Center for Strategic Studies: African Conflicts Displace Over 40 Million People, 2023.](#)

A konfliktusok generálják az elvándorlást

Az afrikai biztonsági kérdésekkel foglalkozó Africa Center for Strategic Studies kutatóközpont legfrissebb elemzésében azt vizsgálta, hogy a földrész mely országaiban a legmagasabb a konfliktusok miatt lakóhelyüket elhagyni kényszerülők száma. A fegyveres konfliktusok, az erőszak és az üldöztetés mind generálja az elvándorlást. Becslések szerint jelenleg 40,4 millió afrikai kényszerül lakóhelyének elhagyására, ami több mint kétszerese a 2016-os számnak. Összehasonlításképpen: a 40 milliós menekültközösség nagyobb, mint Angola, Ghána vagy Marokkó lakossága. A konfliktusok miatt vándorlók zöme nem hagyja el szülőhazáját: több mint 77%-uk belső menekültté válik. Az 1. ábrán kék szín jelöli az országon belüli lakóhelyváltoztatások számát, míg a zöld szín az országhatár átlépésével járókat. A távozás mellett döntők 96%-a az afrikai kontinensen marad. Azok többsége, akik hátrahagyják a földrészt, legális csatornákon keresztül (pl. letelepedési vagy oktatási vízummal) teszik ezt. A 15 afrikai ország közül, ahol a legtöbb kényszerből kitelepített ember él, 14-ben konfliktus dül. Nem meglepő, hogy a leginkább érintett országok a Száhel-öv nyugati részétől – a Csád-tó és a Nagy-tavak régióján át – egészen Afrika szarváig nyújtóznak. Ez emlékeztet arra, hogy egy helyi konfliktus akár pár nap leforgása alatt regionális problémává válhat. Az alábbiakban azt az öt országot mutatjuk be, ahol az elmúlt évben a legnagyobb mértékben nőtt az erőszak miatt kitelepítettek száma. Ez az öt állam felelős a kontinensen rögzített lakóhelyelhagyások 64%-áért.

1. ábra: Kényszer miatti lakóhelyelhagyások trendje Afrikában (2011-2023)

Szudán

A szudáni nemzeti fegyveres erők és a Gyorsreagálású Támogató Erők között április 15-én kitört konfliktus miatt 4,5 millió embernek kellett elhagynia otthonát. Emellett kiújulóban vannak az etnikai színezetet kapó harcok is a viharos Dárfúr régióban. Az évtizedek óta tartó katonai kormányzás okozta instabilitás mellett Szudán mostanra megelőzte a Kongói Demokratikus Köztársaságot a belső menekültpopuláció tekintetében: 7,3 millió fővel Afrika legnagyobb számú kényszerkitelepítettet rendelkező országa lett. Aggasztó lehet az egyik nemrégiben közzétett ENSZ-jelentés, amely szerint Szudánban több mint 20,3 millió ember él – az ország lakosságának több mint 42%-a – akut élelmezés-bizonytalanságban.

Szomália

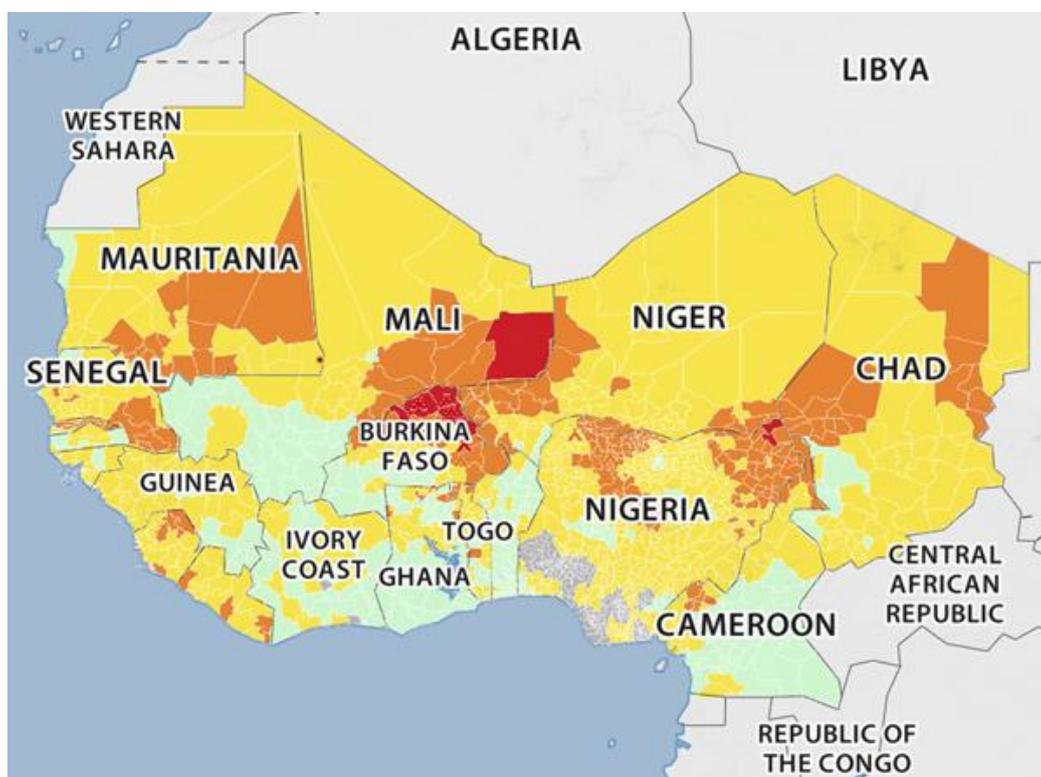
Szomáliában a tavalyi évhez képest 39%-kal nőtt a konfliktus és a bizonytalanság miatt kitelepítettek száma. Így a 18 millió lakosú országban a kényszer miatti lakóhelyelhagyók száma meghaladja az 5,1 milliót, akiknek a 90%-a (azaz 4,4 millió fő) belső menekült. Miközben a szomáliai szövetségi és állami kormányok továbbra is intenzív offenzívákat vezetnek az as-Sabáb erői ellen, az erőszakos szélsőséges csoport megduplázta megtorló támadásait, beleértve a civilek ellen elkövetett merényleteket is. Ez várhatóan tovább növeli az instabilitást a szomáliai állampolgárok körében. Egy másik probléma, hogy az ország az elmúlt 40 év legsúlyosabb aszályát élte át, amely sorozatos termés kieséseket okozott és több millió állatot pusztított el.

Kongói Demokratikus Köztársaság

Az elmúlt évben közel egymillió ember hagyta el otthonát különféle konfliktusok és a nem állami milíciákhoz köthető erőszak miatt a Kongói Demokratikus Köztársaságban. Ezzel az elűldözött állampolgárok száma meghaladja a 7,1 milliót, ami 13%-os növekedést jelent az egy évvel ezelőtti adatokhoz képest. Körülbelül 86%-uk (több mint 6,1 millió fő) belső menekült. Az otthonok és a megélhetés elvesztése, a növekvő infláció és az elégtelen humanitárius segítségnyújtás akut élelmezési bizonytalansághoz vezetett az országban, amely napjainkban már mintegy 25,8 millió embert érint.

Nigéria

A militáns iszlamista csoportok és a szervezett bűnözés miatt Nigéria északi államaiban jelenleg közel 4 millióan kényszerülnek lakóhelyelhagyásra. A régió államaiban továbbá 4,3 millió ember él akut élelmezés-bizonytalanságban, és közel félmillióan állnak az éhínség szélén. Nigérián kívül más nyugat-afrikai országok is kétségbeesett harcot folytatnak az élelmezési problémákkal. A régió élelmezés-bizonytalanságának mértékét jól szemlélteti a 2. ábra, ahol a sárga szín a legenyhébb, míg a piros szín a legsúlyosabb élelmiszerhiányos térségeket jelöli.

2. ábra: Az élelmezési bizonytalanság helyzete Nyugat-Afrikában

Burkina Faso

Burkina Fasóban több mint 2,1 millió ember él otthonától távol a különféle konfliktusok és kitelepítések miatt. Leginkább a szélsőséges iszlamista csoportokhoz köthető, a civilek ellen elkövetett támadások és erőszakos cselekmények fokozódása generálja az elvándorlást. Tekintettel arra, hogy a Burkina Fasóban uralkodó bizonytalanság nagyrészt a Maliban dúló iszlamista erőszak következménye, és hogy a katonai junta által uralt Mali instabilitása tovább fokozódik, az országon belüli kényszerkitelepítések száma vélhetően növekedni fog az elkövetkező években is.

Összefoglalás

Az Afrikában élő, de erőszak miatt elvándorlók száma folyamatosan növekszik kontinensszerte (lásd 3. ábra) – ez kijózanítóan emlékeztet arra, hogy a földrész konfliktusai javarészt tartósak. Ahelyett, hogy maguktól elülnének, inkább elmérgesednek, és az instabilitás újabb formáit idézik elő. A határokat átlépő mozgásoknak az a legkedvezőtlenebb következménye, hogy zömében olyan szociális ellátórendszerekre zúdul rá hirtelen nagyszámú menekültpopuláció, amelyek korábban akár saját állampolgáraik igényeit sem tudták kielégíteni. Az afrikai konfliktusok összetettsége hangsúlyozza a diplomáciai, konfliktusmegoldó és béketeremtő kapacitásokba történő nagyobb befektetés szükségességét.

Countries Most Contributing to Forced Displacement in Africa				
Country	IDPs	Refugees and Asylum Seekers	Total	Percentage of Country's Population Displaced
Sudan	6,011,010	1,292,949	7,303,959	16
DRC	6,101,300	1,039,793	7,141,093	7
Somalia	4,395,000	739,298	5,134,298	29
South Sudan	2,229,657	2,321,994	4,551,651	42
Nigeria	3,578,996	403,887	3,982,883	2
Ethiopia	3,143,255	279,412	3,422,667	3
Burkina Faso	2,062,534	73,941	2,136,475	9
CAR	485,825	753,324	1,239,149	22
Cameroon	1,066,254	141,108	1,207,362	4
Mozambique	834,304	8,685	842,989	3
Mali	375,539	220,695	596,234	3
Eritrea	n/a	587,301	587,301	16
Chad	381,289	17,216	398,505	2
Niger	358,185	23,743	381,928	1
Burundi	8,177	333,794	341,971	3
Total Displaced in Africa:			40,398,156	

3. ábra: Azon afrikai országok listája, ahol a legmagasabb a belső és nemzetközi menekültek, illetve a menedékkérők száma

A szemlézett publikáció nem feltétlenül tükrözi a Migrációkutató Intézet munkatársainak álláspontját.